

la putere. Plin de ambiție, frământat de dorința de stăpânire și de fapte mari, el întinsese acum mâna spre Moldova și starea Transilvaniei era așa fel, încât planurile sale de cucerire puteau fi puse în lucrare cu sprijinul împăratului și asupra acestei țeri, îndeplinind astfel dănsul rolul acela pentru acărui realizare Sigismund Batori se arătase prea slab. Norocul era favorabil *Viteazului*; Steaua sa se urca!“ (p. 91). D-sa resumă apoi astfel judecata sa asupra domnului român: „Istoria și poporul român îl privesc ca pe eroul național și i-au dat supranumele de „Viteazul“ și într'adevăr această însușire a caracterului nu-i va putea fi tăgăduită nici chiar de dușmanii sei. Deși o mai mare măsură de cultură decât o avea Mihai, precum și o oarecare nobleță a sufletului sunt neapărate figurei unui erou, totuși în asemănare cu contimporanii sei, cu principii cu care soarta îl aduse în atingere, el rămân un erou, un urieș între niște pitici. Cât de mici ne apar figurile unui Sigismund și Andreas Batori, unui Ieremia Moghilă, a umbrei celui de rege Sigismund de Polonia, cât de mic ne pare chiar împăratul Rudolf pe lângă dănsul! Înțelegem deci pentru ce politiciii români ai timpului de față, privind cu mândrie la Mihai, serbează în el incorporarea unei idei, închegarea vechiului imperiu daco-roman, și cum lumea de astăzi, entusiasmata de faptele sale, i-au ridicat un monument ca celui mai mare erou național.“ (p. 251).

Luată în parte fie care din aceste scrieri are meritele și neajunsurile ei. Ele însă se întregesc, încât, cetite amundouă, pot să ne dea o idee îndestul de lămurită despre faptele și caracterul eroului român.

A. D. Xenopol.

FAUST

(Fragment din partea întâia).

trad. din Goethe.

(urmare *)

Afară de poarta Orașului.

(Oameni de tot felul es la primblare).

Cățiva lucrători.

Unde mergeți pe acolo?

Alții

Noi, la casa de vânat.

Cei d'întâi.

Noi ne ducem pân' la moară.

Un lucrător.

Pe la iaz e miunat.

Al doile lucrător.

Drumul acela pentru mine plăcut nu este de loc.

Amundoi

Dar tu, unde?

Al treile.

După alții merg și eu într'un noree.

Al patrule.

Hai la Burgdorf! de ve-i dorul să găsiți frumoase fete,
Bere bună și batae cât puteți purta pe spete.

*) *Vestnik* Genv. Lit anul XII, No. 1 din Aprilie 1879.

Al cincile.

Indrăcit mai ești, bădiță, tot spinarea te mănăncă,
Trei bătăi din cele sfinte nu ți-au fost destule încă?
Acolo nu merg, eu unul mă feresc de acel loc.

O servitoare.

Nu! nu! lasă-mă mai bine în oraș să mă întorc.

Alta.

Îi aflăm acum desigur după plopi colo în dos.

Cea de 'ntăi.

Și chiar de-l aflăm, aceasta nu-mi aduce vr'un folos..
El pe tine te urmează, joacă cu tine mereu,
Și din dragostile tale, prea puțin mă 'ncălzesc eu.

Al doile.

Astăzi, dragă, nu e singur, căci el vine însoțit
De cel ténér blond la barbă, și cu pèrul încrețit.

Un școlar.

Vezi cum de vrăjmaș mai calcă, cele sprintene le-
lițe;
Se grăhim, să le ajungem, să'nhățăm câte-o fetiță,
B re tare, tutun iute ș'o fată 'mpopoțonată
Sunt trei lucruri de minune ce fac fericirea toată.

O fată de burghez.

Nu i rușine să vezi tineri ș'asa frumoșei bărbați
După slugi . bucătărese fugënd ca niște turbați,
Pe când, în alese cercuri, lesne ar pute veni ..

Al doile școlar (cătră cel d'intăi).

Să nu mergem așa iute... frate nu te prea grăbi:
Înapoi vin două mândre îmbrăcate de minune,
Una este o vecină care foc în inimi pune.
Nu căta că-s prefăcute și țin pasul cumpănit:
Ele, ca să vă dea brațul, vor primi pân' în sfârșit.

Cel d'intăi.

Lasă frate! nu mi-e gustul multă vorbă să lungim.

Vino iute că mi-e teamă vânatul să-l prăpădim.
Mâna care-o săptămână pune mătura în joc,
La Duminici te desmeardă grabnic, bine și cu foc.

Un burghez.

Nu! primarul ist nou mie... nici de frică, zeu,
nu-mi place.
De când este la putere, boer mare el se face.
Toate trebile stau baltă și orașul părăsit.
Ca să-ți cauți interesul te 'nchini jos și umilit
Și tot n'ai nici o ispravă... Darea hojma se mărește
Pentru binele cel public nici un ban nu cheltuește.

Un cerșitor (cântă).

Voinicei tineri, doamne frumoase,
Cu mândre haine, cu ris voios
Aruncați astăzi priviri miloase
Și peste omul cel păcătos.

Domnul trimite haru-i cel mare
Ori cui dă milă la cerșitor.
Faceți ca ziua cea de serbare
Să-mi fie mie zi de-ajutor.

Alt burghez.

Eu Duminica 'n deobște și în zi de sèrbătoare,
De-a vorbi despre rèsboae aflu o plăcere mare.
Pe când colo în Turcia, într'un loc îndepărtat
Unii cu alții se 'nceaștă și pân' la moarte se bat,
Tu, te razemi pe fereastră, sorbind berea 'ncetșor
Privești sutele de lunturi pogorind riul ușor,
Ș'apoi sara, cătră casă mergënd, cu drept prețuim
Pacea, și timpul de pace, noi în care viețuim.

Al treile burghez.

Și eu, cuget în aceasta tot așa, dragă vecine,
Las acolo, cât le place capul să și-l spargă bine,
Las să se restoarne toate, pe toți dracul las să-i iee
Numa pe la noi, a casă, toate 'n locul lor să stee.

O bătrână (cătră fetele de burghez).

Dumnezeule! ce fete mândre și împodobite,

Ori și care le privește, simte mințile smintite!
 Numa nu pre fiți fudule... mai lăsați un picușor
 Și tot ce doriți în suflet, vă pot implini ușor.

Fata de burghes

Să ne depărtăm, Agato... lumea n'ar zice de bine
 Vézënd astă vrăjitoare, pre fățiș vorbind cu mine.
 Totuș spre Sfântul Vasile bătrâna a isbutit
 Să-mi arête, în oglindă, viitorul meu dorit.

A doua fată de burghes.

Mie, pe cristal odată un soldat mi-a arêtat,
 De mai mulți ai sei tovarăși el părea incunjurat.
 De atunci mereu îl caut și pe drumuri îl pândesc,
 Dar soldatul cel din vrajă, ochii mei nu întâlnesc.

Soldăși (cântă).

Ziduri fioroase,
 De nalte cetăți,
 Fetițe frumoase
 Cu ochi isteți,
 Spre voi, fără de frică,
 Noi ne aruncăm
 Munca nu e mică,
 Dar vă căpătăm.

Trămbița resună,
 Noi pornim voios.
 Cu inimă bună
 Cade bravul jos,
 Trecem ca furtuna,
 Viața este vis:
 Una câte una
 Porțile-am deschis.

Vezi, cetatea mare
 Stă jos la pământ,
 Vezi, fetița n'are
 De zis un cuvânt.
 Spre voi, fără frică
 Noi ne-am aruncat,
 Munca n'a fost mică
 Dar v'am căpătat.

Faust și Wagner.

Faust.

De povoaara cea de ghiață valul se deslântuește,
 Sub ochirea primăverii ia obicinuitu-i pas.
 A nădejdei bucurie, jos în vale inverzește,
 Iarna slabă și bătrână sus la munte s'a retras.
 Fugând ea, pe câmpul verde, mai asvêrle câteodată
 Un ochiu plin de vijelie ș'o suflare inghetată,
 Dar albeața mereu scade sub un soare n'vingător,
 Vietatea și mișcarea se lăfesc incetișor.
 Raza soarelui, pe toate în colori vra să le'mbrace
 Ș'acolo unde bucheturii ea cu flori nu poate face,
 Imprumută de la oameni a lor haine'mpodobite.

De pe-această înălțime, spre oraș privește 'n dos,
 Vezi mulțimea cum se'ndeasă sub porți nalte, ne-
 grite,

De-a sorbi raza din soare fie care-i bucurios.
 Invierea ta, o Doamne, pe toți pune 'n veselie
 Căci cu toții pot a zice că chiar însuși, azi, invie.
 Mici și mari ese din case din a stradelor strimtoare,
 Din atelii și din fabrici, de sub bolți apasatoare,
 Din bisericile nalte și de tainici umbre pline
 Toți se respândesc afară prin câmpie și gradine!
 Vezi cum barcele se mișcă peste riu, în lung și lat,
 Privește pe cea din urma, cum de mal s'a departat;
 E atât de încarcată încât crezi că s'acufundă...
 Nu-i carare de pe munte unde om să nu pèrundă,
 Haina, cu mii de coloare, or ce pisc înveselește.
 Ascult' a satului sgomot, danțul vezi cum se 'n-
 vèrtuște

A poporului aice este raiul pământesc!
 Mè simt și eu om aice, ș'a trai eu indraznesc.

Wagner.

A umbla cu domnul doctor e onoare și folos.
 Astfel, prin aceste locuri n'aș dori să ratacesc...
 Căci sunt dușman de-ori ce 'n lume e de rand și
 sgomotos.
 Scărțiala cea de scripce, țipete și joc . uresc.
 Ei sbiară par'că chiar dracul ăi inhață în spinare
 Ș'asta la ei se numește bucurie și cântare.

Țărani (sub tei).

Danț și Cânt

Ciobanașul vesel la danț se gătește,
Rumeior și ténér eată-l că sosește;
Sub teiul cel mare toți se 'mping la joc!
Hupai, țupai, tot așa
Pân opinca ne-a crăpa.
Istu-i flecău măndru, faceți, faceți loc!

Eată-l in danț intră... Și pe o fetiță
O stringe de mână... vra să-i ia guriță...
— Nu te prea întrece, măi ciobane, 'ncet
Hupai, țupai, tot așa
Pân' opinca ne-a crăpa
Zice fetișoara ce s'a mániet.

Dar pe earba verde, plin de veselie
Danțul se întoarce... pe toți el invie,
Fata stringe mâna iubitelui seu
Hupai, țupai, tot așa,
Pân opinca ne-a crăpa.
Dați voinici mai tare, dați voinici mereu.

Nu te cred, ciobane: amorul cel mare
Vr'o lungă credință știu bine că n'are,
— El însă spre luncă o trage din joc.
Hupai, țupai, tot așa
Pân opinca ne-a crăpa
Așa sub tei merge danțul plin de foc.

Un țeran bătrân

E frumos, domnule doctor, între noi de a veni
Și 'ntr'o zi atât de mare de-a nu ne desprețul.
E frumos să vedem omul plin de-a minții avuție
In popor, cu toți grămadă, azi, amestecat să fie
Deaceea, te rog primește o ulcică mai frumoasă,
In care-am turnat, acuma, bătură recoroasă,
Și bënd-o-ți dorim cu toții, și setea să-ți potolească
Și ori care picătură mulți ani ca să-ți dăruască!

Faust.

Salutara bătură din tot sufletul primesc;
Fericire, sănătate, tuturoră vă doresc!

Bătrânul țeran

Se cuvine domnul doctor se s'arête 'n timp ferice,
El care, in zile grele, călduros ne-a ajutat.
Pe căți oameni plini de viață putem azi vedè aico
Care prin al têu părinte de la ciumă a scăpat!
Când el singur a pus capët la grozava- pidemie.
Deși ténér, pe stunce, tu la molipsiți intrai,
De prin case, 'n toată zioa, se scoteau de morți o
mie
Dar tu, de la ori ce bolnav totuș sănătos eșei.
Câte valuri și ispite n'ai avut a infrunta!
Dar de sus, susține Domnul pe cel care ne-ajuta!

Toți.

Să trăiască omul vrednic, între noi mulți ani să fie!
Și la ori care nevoie el in ajutor să vie!

Faust.

Cătră Domnul cel din ceriuri se cuvine-a vă pleca;
Singur el poate s'ajute, și ne 'nvață-a ajuta...
(se deșărtcază cu Wagner).

Wagner.

Ce plăcere, tu om mare, trebui astăzi să simțești
Când de la mulțimea 'ntreagă cinste și respect
primești!
Fericit acela care, poate astfel profita
De talentul ce din ceriuri a venit in partea sa.
Tatul la fu te arată, toți întreabă, se grăbesc
Imprejurii têu... și cântul .. danțurile se opresc.
Toți pe cale pleacă capul, toți își poartă-amor fer-
binte
Și 'ngenunchi mai că s'ar pune, ca 'naintea celor
sfințe.

Faust.

Căți-va pași încă să facem până colo lângă stâncă
Unde să luăm repaos o minută noi putem.
Acolo, ades stam singur, cuprins de-o gândire-a-
dâncă
Și in post și rugăciune zioa'ntreagă mă munceam.
Plin atunce de nădejde, tare in a mea credință
Suspînând in rugăciune pe genunchi mă aruncam

Și pe Tatul cel din ceruri, rugam de-ar fi cu puțință,
 Să obțin sfârșitul ciumei; și în lacrimi mă 'necam
 Auzit-ai cum mulțimea pân la ceriuri mă înalță
 Dar vai! lauda mi-e mie ca și risul cel de ghiață.
 De ai pute căi în mine deplin ai fi luminat
 Cât de puțină onoare fiu și tat' au meritat
 Tatul meu era un doctor, om obscur însă cinstit
 Care de bună credință vrea natura să cunoască,
 Și în cartea de mistere se silea ca să citească;
 Dupăcum îl ducea capul, el lucra neobosit.
 Intr'o cuhne inegrită, cu adepții se 'nchidea,
 Și, conform cu lungi Recepte, el contrarii tot ferbea.
 Leul Roș lucea acolo, ca amantul îndrăzneț
 Clocotind în apă caldă lângă crinul fără preț.
 Și apoi într'o par' arzândă amundoi se aruncau
 Din o capsulă în alta mereu tot se resturnau
 Până când, Reg'na Iona în sticlură se ivea,
 Și cu mii colori diverse la privirea lor lucea.
 Eată care era leacul... mii de bolnavi au murit
 Nime însă nu întreabă unul de s'a lecuit!
 Vai! mixtura cea din Iaduri, mii de jertfe a făcut
 Și mai sigur decât ciurma în pământ le-a prefăcut.
 Dealuri, văi, tot pe aice, fără de milă-am pustiit,
 Astă mână, mii de oameni cu otravă a hrănit,
 Li acum, scutiți de grije, în morminte locuesc,
 Singur eu mai sunt cu zile și amarnic respălătesc,
 Când aud lumea cea proastă înălțând până la nori
 Pe părinte și ve fiul: doi isteți omoritori.

Wagner.

Nu 'nțeleg de toate aceste, cum poți a te necăji.
 Or și care om do treabă, e dator a se sili,
 Când exercită o artă, a urma după știință
 Aducând ș'o minte coaptă, și destulă sirguință.
 Tănăr, pe al tău părinte de voești a-l onora
 Supus trebuie în toate sfatul seu a asculta.
 Barbat—dacă în știință ai înaintat nițel
 Fiul tău, la rândul-i poate urmări mai nobil țel.

Faust.

Fericit cel ce-i în stare măcar a nădejdui
 Că pe-o mare de minciună ar pute încă pluti:
 Ce nu știm, tocmai ne trebui; și ce știm nu-i de folos!

Dar cu gânduri de aceste, mi se pare de prisos
 S'amărim oara prezentă care-i plină de splendoare.
 Vezi, din mijlocul verdeței, lucind casele sub soare!
 El încet îngălbenește, se tot șterge și dispare.
 A murit pentru noi ziua—ear el colo'n depărtare
 Mersul falnic își urmează nouă viață provocând.
 Oh! ce n'am aripi acum! mereu după el sburând
 Tot de zori imbucurată aș privi lumea trecând,
 Peste văile trecute, piscuri s'ar inflăcăra
 Valul argintiu din riuri, tot în aur s'ar schimba.
 Nici prăpăstii, munți sălbateci nu m'opresc din sbor
 pe mine,

Eată marea desvêlește sinuri largi, de sbucium plinel
 Însă Zeul mă întrece, pare a se depărta
 Dar un nou avânt pe densusl să-l ajung m'ar ajuta
 Spre a bea etern lumina-i, pas cu pas l'aș urmări,
 Zioa având înainte, înapoi noapte-aș privi,
 Cerul sus! jos mândre valuri! Ce vis plin de în-
 cântare!

Dar eată din ochii noștri de tot soarele dispare:
 Trupul cu aripe slabe nu poate urma ușor
 Pân la țermuri ideale pe a sufletului sbor.
 Totuș ferbe 'n fie care o idee înăscută,
 Care sus, și sus departe, ne indeamnă nencetat,
 Când deasupra, ciocărlia în albastru cer perdută,
 Cântul seu de dimineață peste noi a intonat!
 Când vedem, mai sus de piscuri ce-s cu brad a-
 coperite
 Plutind vulturul puternic, pe aripe neclintite!
 Când privim peste câmpie, peste-a lacurilor valuri,
 Pe cucoară cum se 'ndreaptă spre a patriei verzi
 maluri!

Wagner.

Și la mine, ades sună oara cea de fantazie;
 Dar dorinți de ale tale niciodată n'am simțit.
 Lesne săturat e omul de păduri și de câmpie
 De aceea de la păseri eu aripe n'am răvnit.
 Indeletnicirea minții dă plăcere mai stabilă
 Cu ea mergi din carte'n carte, ești mănănat din filă
 'n filă
 Cu ea nopțile de eamnă lesne poți să indulcești
 Când căldura studioasă în tot trupul o simțești.

Și de poți să deschizi încă și un antic pergament
Ți se pare că tot cerul se pogoară pe moment.

Faust.

Tu de-o singură dorință cuprins pe lume trăești,
Ah! ferește-te, in cale, vre-o alta să întâlnești.
Doue suflete, in peptu-mi, vai mie, se vrăjmășesc,
De-a fugi unul de altul, zi și noapte se smuncesc;
Cu trupești organe unul, de pământ e strins lipit,
Imbătat de-amorul vieții și de dor nemărginit.
Altul zboară cu putere peste ceața pământeaască
Vrënd s'ajungă, 'n sferi senine, locuința strămoșască!
Dacă sunt spirite 'n aer ce, domnind plutesc ușor
Intre cer și între lume... Ah! coboare-să din nor!
Dac' ar fi a mea acuma manta cea vrăjitoarească
Care 'n clipă să mă ducă pân' in lumi necunoscute
N'aș schimba-o, nici pe haine cu mărgăritar cusute,
Nici pe manta de porfiră ce pe regi impodobește!

Wagner.

Ceata bine cunoscută a chema prudent nu este
Plutind spiritele 'n aer cu vârtejuri furtunoase,
Din tot colțul n'intind nouă mii de mreji periculoase.
Despre nord vin care mușcă cu un dinte ascuțit
Și cu limbi săgetătoare te pătrund, te otrăvesc.
Cele care tot usucă pleacă de la răsărit
Cu plămănele din oameni ele numai se hrănesc.
De la sud vin care-adună foc și pară din pustii
Și le-aruncă, fără milă, peste capul celor vii.
Cele din apus pornite par'c'ar recorî deodată
Dar in urmă înghit omul, câmpul și holda lui toată!
Ele vin la glasul nostru in scop de a face rău.
Și se 'nduplecă pe dată spre a vē'nșela mereu.
Se par la 'ntăia vedere că sunt chiar trimiși cerești
Când mințesc ele'mprumută glasuri pure, ângerești.

Dar e timp să ne întorcem, vezi tot câmpul e suriu
Cadă negură, și'n spete simți ca vântul e mai viu
Noaptea a cărei odihnă și mai bine prețuești...
Dar ce stai uimit deodată și pe câmpii tot urmă-
rești?

Faust

Vezi colo un căne negru pintre lanuri alergând?

Wagner.

L'am văzut de mult; el însă pare-a fi căne de rând.

Faust.

La el bine mai privește și spune, drept ce-l șocoți?

Wagner.

Drept un căne care face acele ce le fac toți:
Mirosind cu îngrijire, fuge și cată mereu
Să simțească in ce parte a pornit stăpânul seu.

Faust.

El tot cercuri mai restrinse, inspre voi venind,
descrie!
Și picioru-i de foc urme lasă... mi se pare mie.

Wagner.

Nu zăresc decât un căne—noaptea poți a te'nșela.

Faust.

Par'c'ar vrea cu lanț de vraje pașii noștri a lega!

Wagner.

Eu vęd că 'n jur se rotește ca nemernic, supărat
Că 'n loc de-a-și afla stăpânul peste doi străini a dat.

Faust.

De tot cercul se restringe!... chiar aproape eată-l
vine!

Wagner.

Ei, vezi, nici urmă de spirit, alt nimic decât un
căne.

Urlă... de noi se sfește... dă din coadă tupilat,
După usul ce toți câinii pe la noi au adoptat.

Faust.

Vin'... acasă ne urmează!

Wagner.

Ce sburdalnică ființă!

Dacă taci, el in picioare face sluj cu umilință;
De-i vorbești, sare spre tine; ce-ai perdut găsește
tot!
Și un băț ca să-ți aducă el in apă sare 'nnot.

Faust.

Nici un spirit nu s'ascunde sub a cănelui natură;
Și, cum zici, la densusl toate vin de la învățatură.

Wagner.

Cănelu 'nvățat e vrednic și de iubirea ta chiar,
El ce printre studenți trece drept un iscusit școlar.
(se întorc, pe poartă, in oraș).

V. Pogor.

CORESPONDENȚA

dintre d-nii Vasile Alecsandri si Ion Ghica.

Ghergani, 30 Iulie, 1879.

Amice,

Aice la moșie, la Ghergani, aveam până mai deunăzi, un vecin bun cu care am petrecut multe și lungi seri de iarnă.

Polcovnicul Ioniță Cegaiu din Cloșani, bătrân verde, rumen la față și fără sbârcituri pe obraz; ras in toate Sâmbetele regulat cu perdaf; musteața și sprincenile albe ca colibia. El era născut cam pe la anul 1789 și a trăit până acum șase luni in satul

Gămănești unde petrecea cu doi copoi vestiți pentru goana epurilor. Ziua intregă din răsărit până la apus, Polcovnicul ămbla câmpii, ear toamna, când se coceau coarnele și smeura, el se ducea la munte, se urca tocmai pe Vulcan de impușca câte un urs sau câte o capră neagră.

Acum un an, era nun mare la nunta lui Vișan dorobanțul, curcan cu trei cruci la piept. El bėuse in sănătatea insurăteilor un pahar de vin roș din dealul Răsvadului și prinsese la limbă.—După ce se uită la semnele de vitejie ale militarului și le examină una după alta, ăi zise:

— Măi Vișane, cine ți le-a dat ție astea?

„Căpitanul, respunse Vișan, mi le-a dat din partea Domnitorului, an când ne-am întors din țara Turcească.

— Dar fost-ai tu la bătălie?. Dat-ai pept cu Turcul? Luat-ai vre-un tun, vre-o cetate?

„Ce să dai pept cu Turcul, domnule, că unde te lasă să-l vezi?. Ședeau ascunși ca vezuri sub pământ; ș'apoi batalionul nostru s'a brodit să nu fie nici când s'a luat Grivița nici la căderea Plevnii. Eram trimiși tocmai dincolo la Rădișeni unde pândeam să nu lăsăm ca să intre convoiuri și ajutoare, nici să easă vre-un Turc din cetate. Planul Moscalului era să-i prindă pe toți robi... așa spuneau ei. . apoi după predarea lui Osman Pașa, ne-am dus de-am incunjurat Vidinul; acolo, pe când așteptam din cias in cias să easă Turcii la luptă dreaptă, ne pomenim intr'o bună dimineață, că ridică steag alb și că trimit la ghenărariul nostru să-i inchine cetatea... am intrat in Vidin cu muzica in capul regimentului, de par'că era serbătoare.